

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики

**СПОСОБИ АДАПТАЦІЇ ІСПАНІЗМІВ
В УКРАЇНСЬКІЙ МОВНІЙ ПРАКТИЦІ
(НА МАТЕРІАЛІ МЕДІАТЕКСТІВ)**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ОС «бакалавр»
студентки IV курсу
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.01 «Українська мова та література»,
ОПП «Українська мова і література та західноєвропейська мова»
Марії Віталіївни ТАРТАСЮК

Науковий керівник:
д. філол. н., проф.
кафедри української мови та прикладної
лінгвістики
Оксана НІКА

«Допущено до захисту»

протокол засідання

кафедри української мови та прикладної лінгвістики

№16 від 05 червня 2026 року

завідувач кафедри _____ (підпис)

к. філол. н., доцент **Сергій РІЗНИК**

АНОТАЦІЯ

У кваліфікаційній роботі досліджено особливості адаптації іспанізмів у сучасній українській мові на матеріалі українських медіатекстів. У центрі уваги перебувають фонетичні, графічні, орфографічні, морфологічні та семантичні способи освоєння іспаномовних запозичень у сучасному українському медійному дискурсі.

У роботі основним терміном є *іспанізми*, під якими розуміються лексичні одиниці, що потрапили до української мови з іспанської мови або через іспаномовний культурний простір. Поряд із цим використовується термін *іспаномовні запозичення*, який акцентує увагу на функціонуванні відповідних одиниць в іспаномовному середовищі незалежно від їхнього первинного етимологічного походження. Таке розмежування дає змогу врахувати як слова власне іспанського походження, так і лексеми, що були засвоєні українською мовою через іспанське посередництво.

Було проаналізовано основні теоретичні підходи до вивчення мовної адаптації запозичень у сучасному мовознавстві, охарактеризовано етапи та рівні адаптації іншомовної лексики, а також визначено особливості входження іспанізмів до української мови. Окрему увагу приділено історії передавання іспаномовних слів та власних назв в українському правописі й нормам їх відтворення відповідно до чинного «Українського правопису» (2026).

Практичну частину дослідження присвячено аналізу іспанізмів, зафіксованих у сучасних українських онлайн-медіа. Установлено основні способи адаптації іспанських лексем, виявлено випадки варіантності написання та зіставлено медійну практику з чинними правописними нормами. Дослідження показало, що сучасний український медійний простір характеризується активним функціонуванням іспаномовної лексики, а також тенденцією до поступової уніфікації її написання відповідно до фонетичних і орфографічних норм української мови.

Результати роботи можуть бути використані у подальших дослідженнях запозиченої лексики, контактної лінгвістики, сучасної української лексикології, а також у практиці викладання мовознавчих дисциплін і аналізу медійних текстів.

Ключові слова: іспанізми, іспаномовні запозичення, мовна адаптація, фонетична адаптація, графічна адаптація, орфографічна адаптація, морфологічна адаптація, семантична адаптація, сучасна українська мова, медійний дискурс.

ABSTRACT

The thesis examines the characteristics of the adaptation of Spanish loanwords in modern Ukrainian, based on material from Ukrainian online media. The focus is on the phonetic, graphic, orthographic, morphological, and semantic processes involved in the assimilation of Spanish loanwords in contemporary Ukrainian media discourse.

The key term in this work is “Spanish loanwords,” which refers to lexical units that have entered the Ukrainian language from Spanish or via the Spanish-speaking cultural sphere. Alongside this, the term “Spanish-language borrowings” is used, which emphasizes the functioning of these units in the Spanish-speaking environment regardless of their original etymological origin. This distinction allows for the consideration of both words of strictly Spanish origin and lexemes that have been adopted into the Ukrainian language through Spanish mediation.

The main theoretical approaches to the study of the linguistic adaptation of loanwords in modern linguistics were analyzed, the stages and levels of adaptation of foreign-language vocabulary were characterized, and the peculiarities of the entry of Spanishisms into the Ukrainian language were identified. Special attention was paid to the history of the transcription of Spanish words and proper names in Ukrainian orthography and the norms for their reproduction in accordance with the current Ukrainian Orthography (2026).

The practical part of the study is devoted to the analysis of Spanish loanwords found in contemporary Ukrainian online media. The main methods of adapting Spanish lexemes have been identified, instances of spelling variation have been noted, and media practices have been compared with current spelling rules. The study showed that the contemporary Ukrainian media space is characterized by the active use of Spanish-derived vocabulary, as well as a trend toward the gradual standardization of its spelling in accordance with the phonetic and orthographic norms of the Ukrainian language.

The results of this work can be used in further research on borrowed vocabulary, contact linguistics, and modern Ukrainian lexicology, as well as in the teaching of linguistic disciplines and the analysis of media texts.

Keywords: Hispanisms, Spanish loanwords, linguistic adaptation, phonetic adaptation, orthographic adaptation, morphological adaptation, semantic adaptation, modern Ukrainian language, online media, media discourse.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АДАПТАЦІЇ ІСПАНІЗМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	10
1.1. Поняття мовної адаптації запозичень у сучасному мовознавстві	10
1.2. Основні етапи та рівні адаптації іншомовних слів	13
1.3. Особливості входження іспанізмів до української мови	15
1.3.1 Контактне та опосередковане запозичення іспанізмів в українській мові	17
1.4. Історія передавання іспаномовних загальних та власних назв в українському правописі.....	20
Висновки до Розділу 1	23
РОЗДІЛ 2. НОРМИ ПЕРЕДАВАННЯ ІСПАНІЗМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	25
2.1. Передавання іспанізмів в українській мові за чинним правописом (стандарт 2026 року)	25
2.2. Особливості передавання специфічних графем і буквосполучень іспанської мови.....	27
2.3. Варіантність написання іспанізмів і чинники мовного вибору	29
Висновки до Розділу 2	32
РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІОНУВАННЯ ІСПАНОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ.....	34
3.1. Класифікація та адаптаційні особливості іспанізмів у сучасних українських медіатекстах	34
3.2. Аналіз способів адаптації іспанізмів у медійних текстах.....	36
3.3. Порівняння медійної практики з нормами українського правопису	46
Висновки до Розділу 3	48
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52

ВСТУП

Актуальність теми дослідження визначається необхідністю комплексного вивчення процесів адаптації іспанізмів в українській мові в умовах інтенсифікації українсько-іспаномовних контактів. Упродовж останніх років спостерігається розширення присутності іспаномовної лексики в українському медійному просторі, що зумовлено як глобалізаційними процесами, так і збільшенням кількості українців в Іспанії та країнах Латинської Америки. Це сприяє появі нових запозичень і актуалізує питання їх нормативного передавання та функціонування в українській мові. Незважаючи на наявність праць, присвячених іншомовним запозиченням, особливості адаптації іспанізмів у сучасних українських медіатекстів залишаються недостатньо дослідженими, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Мета дослідження полягає у виявленні та комплексному аналізі способів адаптації іспанізмів в українській мові на матеріалі сучасних українських медіатекстів, а також у встановленні особливостей їхнього функціонування та відповідності нормам чинного «Українського правопису».

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі **завдання**:

1. проаналізувати основні теоретичні підходи до вивчення мовної адаптації іншомовних запозичень у сучасному мовознавстві;
2. охарактеризувати етапи та рівні адаптації іншомовної лексики в українській мові;
3. з'ясувати особливості входження іспанізмів до української мови та шляхи їхнього запозичення;
4. дослідити норми передавання іспанських слів і власних назв відповідно до чинного «Українського правопису»;
5. визначити основні способи передавання звуків, літер і буквосполучень іспанської мови українськими графічними засобами;
6. проаналізувати особливості передавання іспаномовних антропонімів, топонімів та назв культурних реалій в українській мові;

7. виявити випадки варіантності написання іспанізмів та встановити чинники, що впливають на вибір способу їхньої адаптації;
8. проаналізувати способи адаптації іспанізмів у медійних текстах і визначити найпоширеніші тенденції їхнього функціонування;
9. зіставити практику вживання іспанізмів у сучасних онлайн-медіа з нормами чинного «Українського правопису».

Об'єкт дослідження: іспаномовні лексичні одиниці (іспанізми), що функціонують у сучасному українському медійному дискурсі та є результатом мовних і культурних контактів між українським та іспаномовним просторами.

Предмет дослідження: мовні механізми адаптації іспанізмів в українській мові, зокрема особливості їхнього фонетичного, графічного, орфографічного, морфологічного та семантичного освоєння, а також відповідність їхнього написання нормам чинного «Українського правопису» та сучасній медійній практиці.

Практичне значення роботи. Результати дослідження можуть бути використані у викладанні курсів із лексикології, ономастики, стилістики та загального мовознавства, а також у практиці аналізу медіатекстів. Отримані висновки сприятимуть глибшому розумінню функціонування іншомовних слів у сучасному українському мовному просторі.

Теоретичне значення роботи полягає в узагальненні та систематизації наукових підходів до вивчення адаптації іншомовних запозичень в українській мові, уточненні особливостей функціонування іспанізмів у сучасному українському мовному просторі та визначенні основних способів їхньої фонетичної, графічної, орфографічної, морфологічної й семантичної адаптації. Результати дослідження сприяють поглибленню наукових уявлень про процеси мовного запозичення, міжмовної взаємодії та освоєння іспаномовної лексики українською мовою. Матеріали роботи можуть бути використані в подальших дослідженнях запозиченої лексики, контактної лінгвістики, теорії мовної адаптації та сучасної української лексикології.

Новизна роботи полягає в комплексному аналізі способів адаптації іспанізмів у сучасній українській мові на матеріалі українських медіатекстів. У роботі систематизовано іспанізми, що функціонують у сучасному українському медійному дискурсі, визначено особливості їхньої адаптації, а також виявлено основні тенденції їхнього вживання. Новизна дослідження полягає також у зіставленні сучасної медійної практики передавання іспанізмів із нормами чинного «Українського правопису» (стандарт 2026 року) та встановленні випадків варіантності написання іспаномовних слів і власних назв.

Методи дослідження. У роботі використано такі методи: описовий – для систематизації теоретичного матеріалу; лексико-семантичний аналіз – для вивчення значення слів; контекстуальний аналіз – для дослідження функціонування слів у медіатекстах; порівняльний метод – для зіставлення вихідних та адаптованих форм; елементи дискурсивного аналізу – для виявлення особливостей уживання в медіатекстах.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Перший розділ присвячено теоретичним засадам дослідження адаптації іспанських слів в українській мові. У другому розділі аналізуються особливості передавання іспанських слів в українській мові. Третій розділ містить опис функціонування іспанських запозичень у сучасному українському медійному дискурсі.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АДАПТАЦІЇ ІСПАНІЗМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

1.1. Поняття мовної адаптації запозичень у сучасному мовознавстві

Одним із ключових понять сучасного мовознавства є *запозичення*, оскільки саме через нього відбувається поповнення словникового складу мови новими лексичними одиницями та мовними елементами. У сучасній лінгвістиці запозичення розглядається не лише як результат мовних контактів, а і як складний процес взаємодії мовних систем.

У виданні «Українська мова: Енциклопедія» за визначенням О. Ткаченка запозичення визначається як «звук, морфема, слово або його окреме значення, фразеологізм, синтаксична конструкція, перенесені з однієї мови в іншу, а також сам процес подібного перенесення» [19]. Таке трактування свідчить про багаторівневий характер запозичення, яке може охоплювати не лише лексику, а й інші мовні рівні. Водночас саме лексичні запозичення є найпоширенішим і найактивнішим типом міжмовної взаємодії.

У сучасному мовознавстві запозичення розглядають не як механічне перенесення слова з однієї мовної системи до іншої, а як процес його поступового пристосування до норм мови-реципієнта, що супроводжується фонетичними, графічними, орфографічними, морфологічними та семантичними змінами.

Важливим є також визначення поняття *іспанізм*. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» за редакцією В. Бусела іспанізм трактується як «слово, зворот, запозичені з іспанської мови іншою мовою» [21]. Це визначення підкреслює походження таких мовних одиниць та їх функціонування поза межами іспанської мовної системи.

У сучасному мовознавстві проблема адаптації запозичень посідає важливе місце, оскільки процес поповнення лексичного складу мови іншомовними одиницями є одним із провідних чинників її розвитку. Запозичення виникають

унаслідок міжмовних контактів і відображають культурні, економічні, політичні та соціальні взаємини між народами. Як зазначає М. П. Кочерган, жодна сучасна мова не існує ізольовано, тому лексичні запозичення є закономірним наслідком взаємодії мовних систем та одним із найважливіших шляхів збагачення словникового складу мови [25, с. 246].

Г. Верба та О. Орличенко розглядають запозичення як універсальне мовне явище, притаманне всім мовам світу. Дослідниці підкреслюють, що «розвиток лексичної системи мови нерозривно пов'язаний з історичними, культурними та соціальними процесами, що відбуваються в тому чи іншому етносередовищі, а також контактами, у тому числі мовними, що мають місце на певному історичному етапі» [4, с. 32]. Таким чином, поява іншомовних слів є природним результатом розвитку суспільства та розширення міжкультурної комунікації.

Досліджуючи процес засвоєння іншомовної лексики, мовознавці наголошують на необхідності розмежування понять «етимологія слова» та «запозичення». За спостереженнями Г. Верби та О. Орличенко, етимологія передбачає встановлення первинного джерела походження слова, тоді як під час аналізу запозичення важливо визначити мову-посередника, через яку лексема потрапила до мови-реципієнта. Науковиці зазначають: «коли йдеться про етимологію, то логічніше говорити про ту мову, з якої первинно походить слово, а коли про запозичення – то визначити, з якої саме мови слово увійшло в іншу знакову систему» [4, с. 28]. Це положення є особливо актуальним для дослідження іспанізмів, адже значна частина слів іспанського походження потрапила до української мови через французьку, англійську чи польську мовні системи.

Центральним поняттям у вивченні іншомовної лексики є мовна адаптація. На думку В. П. Сімонок, вона становить завершальний етап процесу запозичення і полягає в поступовому пристосуванні іншомовної одиниці до норм мови-реципієнта. Дослідниця виокремлює кілька етапів цього процесу: проникнення слова до мови, його активне функціонування та остаточне входження до мовної системи, коли воно вже не сприймається носіями як чуже [31, с. 31].

Подібний підхід простежується у працях Л. Бороденко. Узагальнюючи погляди попередніх дослідників, науковиця наводить визначення І. Крейна, відповідно до якого «адаптація – це ступінь наближення запозиченого слова до якостей слів основного лексичного складу мови» [2, с. 124].

Важливий внесок у розроблення теорії адаптації зробила Е. Есенова. Дослідниця визначає лексичне запозичення як складний процес перетворення іншомовного слова відповідно до фонетичних і граматичних законів мови-реципієнта. На її думку, результатом адаптації є поява нового слова в мовній системі, яке поступово втрачає ознаки чужомовності та починає функціонувати поряд із питомою лексикою. Авторка підкреслює, що кожне запозичення має потенційну можливість повністю асимілюватися і втратити вигляд іншомовного слова [15, с. 173].

Науковці також звертають увагу на чинники, які впливають на процес запозичення. В. П. Сімонок поділяє їх на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх належать історичні, політичні, економічні й культурні контакти між народами, а також престиж певної мови в конкретний історичний період. До внутрішніх чинників дослідниця відносить потребу номінації нових реалій, деталізацію понять та прагнення до мовної економії [31, с. 30–32].

Подібною думки дотримується Л. І. Мацько, яка зазначає, що іншомовна лексика насамперед виконує номінативну функцію, оскільки забезпечує мовців засобами для називання нових понять і явищ. Водночас дослідниця наголошує на необхідності збереження національної специфіки української мови та доцільного використання запозичень лише тоді, коли вони справді необхідні для комунікації [26, с. 108].

Однією з найважливіших ознак адаптації є зміна семантики слова. За спостереженнями Г. Верби та О. Орличенко, під час засвоєння іншомовна лексема може втрачати частину первинних значень або набувати нових смислових відтінків. Дослідниці зазначають, що «слово втрачає частину своїх значень, якщо воно полісемічне, а іноді взагалі набуває неприцільного йому значення» [4, с. 29]. Аналогічно Л. Бороденко підкреслює, що семантична

адаптація є одним із ключових показників рівня освоєння запозичення, адже саме на цьому етапі слово входить у систему лексичних зв'язків мови-реципієнта [2, с. 129].

Високий ступінь засвоєння іншомовного слова виявляється також у його словотвірній активності. Н. Ф. Клименко зазначає, що одним із головних показників інтеграції запозичення до мовної системи є його здатність ставати базою для творення нових слів [24, с. 214].

Особливої актуальності проблема запозичень набула в умовах глобалізації. О. О. Тараненко зазначає, що сучасна українська мова функціонує в умовах інтенсивних міжнародних контактів, що сприяє активному проникненню іншомовних елементів, особливо в галузях науки, техніки, економіки та масової культури [34, с. 15–17]. Унаслідок цього значно посилюються процеси інтернаціоналізації лексики та зростає кількість нових запозичень.

С. Я. Єрмоленко розглядає поповнення словникового складу мови як результат взаємодії внутрішньомовних і зовнішньомовних чинників. На її думку, запозичення відображають зміни в суспільстві, розвиток науки, культури та міжнародних зв'язків, тому є невід'ємною складовою еволюції будь-якої мовної системи [17, с. 73].

1.2. Основні етапи та рівні адаптації іншомовних слів

Ю. Жлуктенко наголошував, що процес адаптації охоплює не лише лексичну систему, а й граматичну будову мови [18, с. 133].

О. Гордієнко підкреслює, що адаптація іншомовної лексики є багаторівневим процесом, у якому «запозичене слово поступово входить до мовної системи, підпорядковуючись її фонетичним, орфографічним і граматичним законам» [9, с. 47]. Дослідниця звертає увагу на те, що ступінь засвоєння іншомовної лексеми визначається не лише її формальним оформленням, а й активністю функціонування в мовленні.

Е. Есенова, узагальнюючи попередні дослідження, підкреслює, що адаптація є тривалим процесом, результатом якого стає поява нового

повноправного елемента словникового складу мови. Дослідниця наголошує, що з часом запозичене слово може настільки інтегруватися до мовної системи, що його іншомовне походження перестає усвідомлюватися мовцями. Водночас повністю асимільованим можна вважати лише те слово, яке пройшло фонетичну, орфографічну, граматичну та семантичну адаптацію [15, с. 39]. Л. Бороденко також наголошує, що адаптація є необхідною умовою закріплення іншомовної лексики в сучасній українській мові, оскільки лише засвоєне слово стає повноправним елементом її словникового складу [2, с. 106].

Першим рівнем адаптації є **фонетична адаптація**, яка передбачає пристосування звукової форми іншомовного слова до фонетичної системи української мови. У процесі запозичення звуки мови-джерела замінюються найближчими за артикуляційними характеристиками українськими відповідниками. Повне відтворення іншомовної вимови зазвичай є неможливим через відмінності між фонологічними системами мов. Наприклад, іспанський звук [x], який передається літерами *j* та *g* перед голосними *e*, *i*, в українській мові відтворюється через звук [x]: *José* – *Хосе*, *Jerez* – *Херес*. Аналогічно літера *ñ* передається як *нь*: *cañón* – *каньйон*. Фонетична адаптація створює основу для подальшого освоєння запозичення та його інтеграції до мовної системи.

Наступним етапом є **графічна адаптація**, яка полягає у передачі іншомовного слова засобами української графіки. Вона пов'язана з переходом від графічної системи мови-джерела до кириличного письма. Як зазначає Е. Есенова, графічне освоєння запозичень є важливим чинником їхнього закріплення в писемному мовленні, оскільки забезпечує уніфіковане відтворення іншомовних назв та термінів. Для іспанських слів графічна адаптація проявляється у заміні латинських графем кириличними відповідниками: *Madrid* – *Мадрид*, *Granada* – *Гранада*, *Sevilla* – *Севілья*. На початкових етапах функціонування запозичень можуть виникати паралельні варіанти написання, однак із часом один із них закріплюється як нормативний.

Тісно пов'язаною з графічною є **орфографічна адаптація**, що передбачає пристосування написання іншомовного слова до норм українського правопису.

Її результатом стає вироблення єдиного нормативного написання лексеми. В українській мові орфографічне оформлення іншомовних слів регулюється насамперед нормами «Українського правопису» (2026), який визначає правила передавання іншомовних звуків, буквосполучень і власних назв. Для іспанізмів особливо важливими є правила передачі графем *j*, *ñ*, *ll*, *ch*, а також написання власних назв. Орфографічна адаптація завершується тоді, коли слово набуває стабільної нормативної форми та фіксується у словниках.

Важливим показником засвоєння запозичень є **морфологічна адаптація**, тобто їх пристосування до граматичної системи української мови. На цьому етапі іншомовні слова отримують граматичний рід, здатність відмінюватися або утворювати похідні слова. За спостереженнями Л. Бороденко, саме набуття граматичних категорій свідчить про високий ступінь інтеграції запозичення до мовної системи. Так, іспанізми *тореадор*, *матадор*, *каудильйо* функціонують як іменники чоловічого роду, тоді як *сієста* і *фієста* належать до жіночого роду. Багато запозичених слів підпорядковуються українським моделям словозміни та можуть ставати основою для нових словотвірних утворень.

Завершальним рівнем є **семантична адаптація**, яка передбачає включення іншомовного слова до лексико-семантичної системи української мови. На цьому етапі запозичення вступає у смислові зв'язки з іншими словами, може розширювати або звужувати своє значення, набувати нових відтінків змісту. Е. Есенова підкреслює, що повністю асимільованим можна вважати лише те слово, яке не лише пристосувалося до фонетичних і граматичних норм, а й стало органічною частиною семантичної системи мови-реципієнта. Наприклад, слова *фламенко*, *тореадор*, *матадор*, *сієста* закріпилися в українській мові як назви специфічних іспанських культурних реалій, а деякі з них поступово набувають ширшого вживання та додаткових асоціативних значень.

1.3. Особливості входження іспанізмів до української мови

У низці праць на тему іспанізмів, серед яких роботи авторства І. Огієнка, І. Білодіда та інших стверджується, що слів іспанського походження в

української мові існує небагато. Втім, новітні дослідження стверджують, що це не зовсім так.

Вплив іспанської на українську мову починається ще з виникнення іспанської літературної мови, тобто з XVII століття. Як зазначає С. Дель Гаудіо, «характерною рисою активного лексикону української мови у порівнянні з російською, меншою мірою із білоруською є активніше вживання численної кількості слів романського походження, здебільшого галліцизмів та італізмів, і меншою мірою — запозичень з іспанської, португальської, румунської та інших романських мов» [12, с. 134–145].

Взаємозв'язок української та іспанської, незважаючи на територіальну віддаленість ареалу проживання носіїв цих мов, протягом століть є динамічним та постійним процесом. Історично, Іспанія як колоніальна держава, що вперше познайомила європейський світ з речами із Нового світу, закріпила за ними іспанські або іспанізовані назви: ананас, томат, сигара тощо [42, с. 352]. Пізніше, ці та інші слова, також і питомо іспанські слова, прийшли і в українську мову, завдяки посередництва французької, німецької, англійської та польської.

Можливий і безпосередній вплив іспанської мови колоніальних часів на Україну, наприклад, участь козаків в обороні Дюнкерка 1646 року, що тоді контролювався Іспанською колоніальною імперією, козаки не тільки контактували з носіями іспанської, іспаномовними найманцями Дюнкерка, але й повернулись додому, принісши товари та атрибути зброї як трофеї, зберігали деякі їх найменування [48, с. 625]. Розвиток іспанської літератури (Сервантес, де Вега, де Гонгора) також сприяв активному проникненню іспанських слів в європейське, а значить і українське мовлення.

Ще одним фактором є еміграція українців в іспаномовні країни, що почалась ще з XIX століття, особливо в Аргентину, регіон Місьйонес, де досі зберігається чисельна українська діаспора, а також в Іспанію вкінці XX століття [48, с. 131]. Українські трудові мігранти, приймаючи іспанську мову, не асимілюються так інтенсивно як у німецькомовних чи англійськомовних країнах, навпаки привносять в іспанську мову питомо українські слова, особливо

лексичних категорій, що стосується політичних понять (*Euromaidán*) [47], історизмів (*hetman*) [46], кулінарії (*borsch*) [45] тощо.

Із зростанням впливу української діаспори на суспільно-культурне життя громад прослідковується українська мовна експансія. Щоправда, почалась вона ще до появи сучасної української мови: слов'янських рабів, що потрапили в полон до кочовиків, звідти через чорноморські порти перепродавались у мусульманські країни, наприклад Аль-Андалуз, мусульманську частину Піренейського півострова, називали «сакаліба», спотворена назва слов'ян [48, с. 147]. Мусульманські володарі Кордови та Гранади, створювали придворні гвардії з рабів-слов'ян, віддаючи перевагу кастрованим рабам перед корінним населенням, тому до XV століття слов'яни, в тому числі родом з території сучасної України, були частиною еліти мусульманської Іспанії, впливали на мовлення регіону, а отже і на власне іспанську мову, що запозичила багато слів після і під час Реконквісти у своїх ворогів.

Також і зараз відбувається взаємовплив обох мов, він стає все більш інтенсивним через поширення використання соціальних мереж, особливо у групах кулінарної, політичної, мілітарної та історичної лексики. Сучасні українські слова проникають в іспаномовне середовище (гетьман у вигляді *hetman*), а іспанські слова, наприклад, сальса (*salsa*), в українську мову. При цьому можемо спостерігати гармонійне співіснування обох мовленнєвих культур, практично повна відсутність калькувань, слова стають частиною лексикону, змінюючись відповідно до мовних традицій її носіїв.

1.3.1 Контактне та опосередковане запозичення іспанізмів в українській мові

Важливим аспектом дослідження входження іспанізмів до української мови є визначення шляхів їх проникнення до мовної системи. У сучасному мовознавстві одним із ключових підходів до вивчення запозиченої лексики є розмежування контактного та опосередкованого запозичення. Такий підхід дає

змогу простежити не лише джерело походження іншомовної одиниці, а й особливості її подальшої адаптації в мові-реципієнті.

Проблема мовних контактів традиційно посідає важливе місце в контактній лінгвістиці. Як зазначає Е. Й. Есенова, мовні контакти є однією з основних передумов процесу запозичення, оскільки виникають унаслідок взаємодії різних мовних колективів і сприяють проникненню іншомовних елементів у структуру мови-реципієнта. Дослідниця підкреслює, що мовні контакти є «однією з головних передумов процесу запозичення» [16, с. 1]. Саме характер і тривалість міжмовної взаємодії значною мірою визначають масштаби та особливості запозичень.

У сучасному мовознавстві прийнято розрізняти контактне та опосередковане запозичення. Контактним називають запозичення, що виникає внаслідок безпосереднього спілкування носіїв різних мов. Такий тип запозичення характерний для ситуацій білінгвізму, міграції та тривалого співіснування мовних спільнот. Унаслідок цього до мови-реципієнта можуть проникати не лише окремі слова, а й словотвірні моделі, граматичні конструкції та особливості мовленнєвої поведінки. Як зазначає А. Алвануді, «перенесення будь-яких мовних елементів з однієї мови на іншу в результаті мовного контакту» є одним із базових механізмів мовної взаємодії [44, с. 5]. Дослідниця також наголошує, що мовний матеріал, який переноситься з мови-джерела до мови-реципієнта, може охоплювати «лексеми, займенники, афікси, іменникові категорії, дієслівні категорії та синтаксичні ознаки» [44, с. 5]. Контактне запозичення часто супроводжується явищами мовної інтерференції та кодового перемикання. У статті підкреслюється, що «основним механізмом, за допомогою якого форми та конструкції переносяться з мови-джерела на мову-реципієнт, є переключення кодів» [44, с. 6], тобто саме кодове перемикання часто стає одним із головних шляхів проникнення іншомовних елементів у мовлення білінгвів.

Для української мови контактне проникнення іспанізмів найбільш характерне для української діаспори в Іспанії та країнах Латинської Америки. Постійне перебування в іспаномовному середовищі сприяє використанню в

українському мовленні назв адміністративних установ, документів, соціальних реалій та побутових понять. У таких випадках запозичені одиниці нерідко зберігають риси оригінальної вимови або графіки та адаптуються лише частково. Михайло Василик у праці «Українські поселення в Аргентині» так описує реалії мовної асиміляції: «Найшвидше входять в ужиток еспанські назви інституцій та професій, з якими родина, скорше чи пізніше, входить у контакт: наприклад, приймаються еспанські назви всіляких крамниць: “альмазин” — крамниця харчових продуктів, “ферретерія” — крамниця залізних виробів, “панадерія” — пекарня, “карнісерія” — м’ясарня, “састре” — кравець, “сапатеро” — швець, “медіко” — лікар, “абогадо” — адвокат і т. п. За деякий час до цих слів доходять назви не матеріальних понять: “сентіменто” — почування, “амор” — любов, “разонаменто” — розважання тощо» [3, с. 110]. Також М. Василик описує процес адаптації слів на морфологічному рівні: «Часто до еспанських слів додаються українські закінчення. Для прикладу: “Біжи сину, але рапідо, й купи пів кілограма карнаси на мілянесу”. (Біжи сину, але швидко, до м’ясарні й купи пів кілограма м’яса на битки)» [3, с. 110-111].

На відміну від контактного, опосередковане запозичення відбувається без безпосереднього мовного контакту між носіями мов. Іншомовні слова потрапляють до мови через перекладну літературу, засоби масової інформації, кінематограф, інтернет-комунікацію або через інші мови-посередники. Ф. Зайфарт розмежовує пряме та непряме запозичення, визначаючи останнє як процес засвоєння іншомовного елемента через уже наявні в мові-реципієнті запозичені одиниці. Учений зазначає: «Приклад непрямого запозичення — це ситуація, коли мова запозичує низку складних запозичених слів, що містять афікс» [49, с. 511]. Таким чином, непряме запозичення не потребує безпосереднього володіння мовою-донором і часто здійснюється через посередництво інших мов або культурних каналів.

Саме опосередкований шлях є основним способом проникнення іспанізмів до української мови. Більшість таких слів надходить через культурний обмін, міжнародну комунікацію, туристичну сферу, перекладну літературу,

кінематограф та масову культуру. До цієї групи належать слова *фієста*, *фламенко*, *паелья*, *тореадор*, *сомбреро*, *сієста* та інші. Потрапляючи до української мови, вони проходять низку етапів адаптації: фонетичну, графічну, орфографічну, морфологічну та семантичну.

Аналізуючи сучасні підходи до вивчення іншомовної лексики, Н. Гудима зазначає, що «у теорії мовного запозичення все більше місця закономірно відводять системним дослідженням, у яких аналізують питання розвитку та побутування елементів чужомовного походження в мові-реципієнті» [11, с. 13]. Такий підхід є особливо важливим для аналізу іспанізмів у сучасній українській мові, оскільки дозволяє простежити не лише їхнє походження, а й ступінь інтеграції до української мовної системи.

Важливим для дослідження іспанізмів є також питання адаптації іншомовних одиниць. Розглядаючи сучасні наукові підходи до проблеми запозичень, Н. Гудима звертає увагу на дослідження, присвячені визначенню етапів засвоєння іншомовних слів та ступеня їх адаптації в мові й мовленні. Це положення є особливо актуальним для аналізу способів передавання іспанських слів в українській мові, оскільки саме ступінь адаптованості часто визначає варіантність написання та особливості функціонування запозичення.

Крім того, Н. Гудима підкреслює позитивну роль запозичень у розвитку мовної системи, зазначаючи, що «наявність запозичень із різних мов у тій чи тій мові не ослаблює, а, навпаки, збагачує словниковий склад» [11, с. 15]. Це положення дає підстави розглядати іспанізми не як випадкові іншомовні елементи, а як закономірний результат міжмовної взаємодії та один із чинників розвитку сучасної української лексики.

1.4. Історія передавання іспаномовних загальних та власних назв в українському правописі

Передавання іншомовних слів та власних назв в українській мові формувалося протягом кількох століть і було тісно пов'язане як із розвитком

української літературної мови, так і з історичними та політичними обставинами. Особливо складним виявився процес адаптації лексики іспаномовного походження, оскільки контакти між українською та іспанською мовами тривалий час були переважно опосередкованими через інші європейські мови.

Перші спроби унормування написання іншомовних слів в українській мові сягають XVII століття. Як зазначає Т. Гремалюк, уже в «Граматичі словенській» Мелетія Смотрицького (1619) простежуються окремі принципи передавання чужомовних елементів, зокрема щодо відтворення окремих приголосних та подвоєнь. Дослідниця підкреслює, що «саме цю працю можна вважати першою спробою впорядкувати правопис іншомовних слів» [10, с. 53]. Однак на цьому етапі ще не існувало цілісної системи правил для передавання іспаномовних назв та лексем.

Наприкінці XIX – на початку XX століття в українському мовознавстві активізувалися процеси вироблення єдиних орфографічних норм. Важливу роль у цьому відіграли праці Степана Смаль-Стоцького та Федора Гартнера, а також видання «Руська правопись із словарцем» (1904). У цих працях уже містилися рекомендації щодо передавання іншомовних голосних, приголосних, дифтонгів і власних назв. Як зазначає Т. Гремалюк, саме тоді «поступово на кінець XIX – початок XX ст. почали встановлюватись та вироблятися певні правила написання та вимови іншомовних слів, здійснюється їх адаптація та пристосування до системи української мови» [10, с. 54].

Вирішальним етапом стало укладання українських правописів 1921 та 1928 років. Правопис 1928 року вперше запропонував відносно послідовну систему передавання іншомовних власних назв та слів, орієнтовану переважно на фонетичні особливості мови-джерела. У ньому були детально врегульовані питання передавання звуків, буквосполучень, дифтонгів і подвоєнь. Саме цей правопис став важливим етапом формування української традиції відтворення іспаномовних назв.

Подальший розвиток правописних норм відбувався під значним впливом радянської мовної політики. За словами Т. Гремалюк, «більшовицький режим,

починаючи з 30-х років, розпочав антиукраїнський мовний процес», наслідком чого стало наближення українського правопису до російського зразка [10, с. 56]. Унаслідок цього багато іншомовних слів, зокрема й іспаномовних, почали передаватися через російське посередництво, що нерідко призводило до віддалення українських форм від оригінальної іспанської вимови.

Одним із найпоказовіших прикладів історичної варіантності є передавання назви держави Іспанія. У різні періоди в українських текстах функціонували форми *Гішпанія*, *Еспанія* та *Іспанія*. Як зазначає О. Богомолець-Бараш, назва Іспанія не завжди була Іспанією, а мала різні варіанти написання залежно від історичної доби, мовних контактів та правописних традицій [1]. Дослідник простежує, що форма *Гішпанія* була поширена в українських текстах ХІХ – початку ХХ століття й відображала традицію посереднього запозичення через польську мову (*Hiszpania*). Варіант *Еспанія* виник під впливом безпосереднього наближення до іспанської форми *España*, тоді як сучасна форма *Іспанія* остаточно закріпилася в українській літературній нормі в другій половині ХХ століття.

Формування норм передавання іншомовних власних назв залежало не лише від внутрішніх мовних закономірностей, а й від ширшого історико-культурного контексту. О. Ніка наголошує, що під час дослідження історії літературної мови важливо враховувати «історико-культурну мотивацію мовних змін» та варіативність мовної норми як закономірне явище мовної еволюції [28, с. 20]. Саме тому різні форми передачі іспаномовних назв можна розглядати як відображення різних історичних етапів розвитку української літературної норми.

Після відновлення незалежності України розпочався процес перегляду правописних норм щодо іншомовної лексики. У редакції «Українського правопису» 1990 року було повернуто літеру *г* та частково відновлено окремі національні традиції передавання іншомовних слів. Проте, як зазначає Т. Гремалюк, «написання чужих слів, яке є одним із найскладніших розділів українського правопису, знову викликало найбільше дискусій» [10, с. 56].

Дискусії стосувалися насамперед принципів відтворення іншомовних фонем та ступеня наближення до вимови мови-джерела.

Отже, історія передавання іспаномовних слів та власних назв в українській мові відображає складний процес взаємодії мовних і позамовних чинників. Формування сучасних норм відбувалося поступово — від поодиноких спроб унормування іншомовної лексики в ранніх граматиках до правописної регламентації в сучасному Українському правописі. Значний вплив на цей процес мали історичні мовні контакти, діяльність українських мовознавців та зміни мовної політики в різні історичні періоди.

Висновки до Розділу 1

У першому розділі було розглянуто теоретичні засади дослідження адаптації іспанізмів в українській мові. Аналіз наукових праць засвідчив, що процес запозичення іншомовної лексики є закономірним результатом міжмовних контактів і одним із важливих чинників розвитку лексичної системи мови. У сучасному мовознавстві запозичення розглядається не як механічне перенесення слова з однієї мовної системи до іншої, а як складний багаторівневий процес його пристосування до норм мови-реципієнта.

У роботі основним терміном є іспанізми, під якими розуміються лексичні одиниці, що потрапили до української мови з іспанської мови або через іспаномовний культурний простір. Поряд із цим використовується термін іспаномовні запозичення, який акцентує увагу на функціонуванні відповідних одиниць в іспаномовному середовищі незалежно від їхнього первинного етимологічного походження. Таке розмежування дає змогу врахувати як слова власне іспанського походження, так і лексеми, що були засвоєні українською мовою через іспанське посередництво.

У процесі дослідження було встановлено, що адаптація іншомовної лексики охоплює кілька взаємопов'язаних рівнів: фонетичний, графічний, орфографічний, морфологічний і семантичний. Кожен із них забезпечує поступове входження іншомовного слова до мовної системи та його

функціонування відповідно до норм української мови. Особливе значення для адаптації іспанізмів мають способи передавання специфічних іспанських графем і буквосполучень, а також вироблення стабільних правописних норм щодо відтворення власних назв і культурно маркованої лексики.

Проаналізовані наукові праці дали змогу встановити, що значна частина іспанізмів потрапляє до української мови не безпосередньо, а через інші європейські мови — насамперед англійську, французьку та польську. Це зумовлює появу правописної та фонетичної варіантності, яка особливо помітна в сучасному медійному дискурсі. Водночас адаптація іспаномовних запозичень залежить не лише від внутрішньомовних закономірностей, а й від історичних, культурних та соціальних чинників.

У розділі також було простежено історію передавання іспаномовних слів та власних назв в українському правописі — від перших спроб унормування іншомовної лексики в ранніх граматиках до сучасних положень Українського правопису. Встановлено, що формування сучасної системи передавання іспанізмів відбувалося поступово та супроводжувалося впливом різних мовних традицій і політичних чинників.

Отже, теоретичний аналіз дав змогу визначити основні закономірності адаптації іспаномовної лексики в українській мові та сформулювати методологічну основу для подальшого дослідження функціонування іспанізмів у сучасному українському медійному дискурсі.

РОЗДІЛ 2. НОРМИ ПЕРЕДАВАННЯ ІСПАНІЗМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

2.1. Передавання іспанізмів в українській мові за чинним правописом (стандарт 2026 року)

Нормативною основою передавання іспанських загальних і власних назв українською мовою є чинний Український правопис, схвалений Кабінетом Міністрів України у 2019 році та актуалізований як стандарт державної мови у 2026 році. У правописі немає окремого розділу, присвяченого винятково іспанській мові, однак правила передачі іншомовних загальних і власних назв поширюються й на іспанські запозичення та іспаномовні оніми. Основним принципом передавання іспанських слів в українській мові є фонетико-графічна адаптація, тобто наближення написання іншомовного слова до його вимови із врахуванням норм української графіки та орфографії. Як зазначено в Українському правописі, написання іншомовних слів підпорядковується загальним правилам передачі звуків іншомовного походження українськими літерами, а також нормам правопису власних назв.

Важливе значення для передачі іспанізмів має правило відтворення приголосних звуків. Зокрема, правопис закріплює, що звук [g] в іншомовних словах може передаватися як літерою г, так і літерою ģ, залежно від ступеня адаптації слова та мовної традиції. У правописі зазначено: «У прізвищах та іменах людей звук [g] можна передавати двома способами: через адаптацію до звукового ладу української мови – буквою г і через імітацію іншомовного [g] – буквою ģ» [37, с. 132]. Саме тому в сучасній практиці можливі варіанти типу *Гарсія* і *Ġарсія*, хоча перший варіант залишається значно поширенішим у медійному дискурсі.

Не менш важливим є правило передачі звука [h]. Відповідно до правопису, «звук [h] передаємо переважно буквою г» [37, с. 132]. Це правило впливає на написання багатьох іспанських власних назв, у яких літера *h* традиційно не вимовляється, але в деяких випадках історично усталені українські відповідники

зберігають літеру *z*. У сучасній практиці спостерігається прагнення максимально наблизити передачу іспанських назв до їхньої реальної вимови.

Особливу роль у передачі іспанських слів відіграє відтворення м'яких приголосних та звукосполучень із йотованими голосними. Український правопис визначає, що м'який знак у словах іншомовного походження пишеться перед *я, ю, є, ї* та *йо* після низки приголосних. Серед наведених прикладів є слова, безпосередньо пов'язані з іспаномовним світом: *дуенья, сеньйор, Севілья, Кордильєри*. Ці приклади демонструють нормативний спосіб передавання іспанських буквосполучень *ñ* та *ll* засобами української графіки.

Окрему групу становлять іспанські власні назви. Правопис фіксує низку усталених написань, які стали традиційними в українській мові. Показовим є написання імені літературного персонажа *Дон Кіхот*. Український правопис подає форму «Дон Кіхот» як нормативну та наголошує, що в таких власних назвах слово *дон* (яке перед особовим ім'ям як форма ввічливого звертання пишеться окремо і з малої літери) пишеться окремо і з великої букви [37, с. 152]. Аналогічні принципи застосовуються до написання інших іспанських антропонімів і топонімів.

Суттєве значення має також морфологічна адаптація іспанських запозичень. Більшість іспанізмів після входження до української мови підпорядковуються її граматичній системі та відмінюються за відповідними моделями. Правопис зазначає, що «іменники іншомовного походження звичайно відмінюємо як відповідні українські іменники» [37, с. 139]. Саме тому слова *фієста, паелья, тортилья, сальса* функціонують у сучасній українській мові як повноцінні відмінювані іменники.

Актуальна практика 2026 року демонструє загальну тенденцію до уніфікації передачі іспанських слів відповідно до норм чинного правопису. Водночас у засобах масової інформації, перекладацькій практиці та інтернет-комунікації ще трапляються варіантні написання окремих власних назв і новітніх запозичень. Особливо це стосується передачі літер *j, g, ll* та *ñ*, а також вибору між літерами *г* і *ґ*. Проте загальна тенденція розвитку української орфографічної

норми полягає в послідовному застосуванні правописних рекомендацій та поступовому усуненні графічної варіантності.

2.2. Особливості передавання специфічних графем і буквосполучень іспанської мови

Одним із найважливіших аспектів адаптації іспаномовних запозичень в українській мові є передавання специфічних графем і буквосполучень. Оскільки українська та іспанська мови використовують різні графічні системи — кирилицю та латиницю, — під час засвоєння іспанських слів виникає потреба у їх фонетичній і графічній адаптації відповідно до норм українського правопису. Основним принципом передавання іспаномовних назв та запозичень є максимально точне відтворення їхньої вимови засобами української графіки.

Згідно з нормами чинного Українського правопису, під час передачі іспаномовних слів враховуються особливості фонетичної системи іспанської мови та традиції українського правопису. При цьому окремі графеми та буквосполучення не мають прямих відповідників в українській мові, що зумовлює використання спеціальних способів їх відтворення.

Однією з найхарактерніших особливостей іспанської графіки є літера **ñ**, яка позначає палаталізований носовий звук [ɲ]. В українській мові цей звук передається буквосполученням **нь**. Наприклад: *Peña* — **Пенья**, *Niño* — **Ніньйо**. Такий спосіб передачі дозволяє максимально наблизити українську вимову до оригінальної.

Особливу увагу слід звернути на передачу літери **j**, яка в сучасній іспанській мові позначає глухий задньоязиковий фрикативний звук [x]. В українській мові він традиційно передається літерою **х**: *José* — **Хосе**, *Juan* — **Хуан**, *Javier* — **Хав'єр**, *La Rioja* — **Ла-Ріоха**. Цей принцип є одним із найстабільніших у практиці українсько-іспанської транскрипції.

Складнішою є передача літер **g** та **c**, оскільки їхня вимова залежить від наступного голосного. Літера **g** перед голосними *a*, *o*, *u* передається як [г]: *Galicia*

— **Галісія**, *Goya* — **Гойя**. Перед голосними *e*, *i* вона вимовляється як [x] і відповідно передається літерою **х**: *Ángel* — **Анхель**.

Аналогічно функціонує літера **с**. Перед голосними *a*, *o*, *u* вона позначає звук [k] і передається літерою **к**: *Carlos* — **Карлос**, *Costa Rica* — **Коста-Рика**. Перед *e* та *i* у більшості іспаномовних країн вона вимовляється як [s], тому в українській мові передається літерою **с**: *Cervantes* — **Сервантес**, *Barcelona* — **Барселона**.

Важливим є також передавання буквосполучення **ll**, яке історично позначало окремий палатальний звук [ʎ]. У сучасній іспанській мові внаслідок явища *yeísmo* цей звук у більшості регіонів збігся зі звуком [j]. В українській традиції буквосполучення **ll** переважно передається через **й** або **льй** залежно від усталеної форми слова: *Sevilla* — **Севілья**, *Castilla* — **Кастилія**, *Guillermo* — **Гільєрмо**.

Подібну функцію виконує літера **у**, яка може виступати як приголосним або голосним звуком. На початку слова та між голосними вона зазвичай передається літерою **й**: *Yolanda* — **Йоланда**, *Mayo* — **Майо**. Наприкінці слова вона може передаватися [i] *Uruguay* — **Уругвай**, *Paraguay* — **Парагвай**.

Особливе місце займає буквосполучення **ch**, яке в іспанській мові позначає афrikату [tʃ]. В українській мові воно послідовно передається літерою **ч**: *Chile* — **Чилі**, *Machado* — **Мачадо**, *Chávez* — **Чавес**.

Буквосполучення **qu**, що використовується перед голосними *e* та *i* для передачі звука [k], в українській мові передається літерою **к**: *Quevedo* — **Кеведо**, *Quito* — **Кіто**. При цьому літера **u** не відтворюється, оскільки в іспанській орфографії вона не вимовляється.

Окремої уваги потребує буквосполучення **gu**. Перед голосними *e* та *i* воно зазвичай передає звук [g], тому в українській мові відтворюється літерою **г**: *Guerra* — **Герра**, *Guillén* — **Гільєн**. Якщо ж літера **u** позначена дієрезою (*ü*), вона вимовляється і передається в українській транскрипції: *Pingüino* — **пінгвін**, *Vergüenza* — **вергуєнса**.

Ще однією специфічною особливістю є передавання подвоєних приголосних. В іспанській мові вони трапляються відносно рідко, проте в українській практиці зазвичай зберігаються відповідно до усталеної традиції: *Fernando Arrabal* — **Фернандо Аррабаль**, *Guillermo del Toro* — **Гільєрмо дель Торо**.

Таким чином, передавання специфічних графем і буквосполучень іспанської мови в українській ґрунтується на поєднанні фонетичного принципу та усталених правописних норм. Найбільші труднощі становлять графеми **ñ, j, ll, u**, а також буквосполучення **ch, qu** та **gu**, які не мають прямих відповідників в українській графічній системі. Проте завдяки виробленим правилам транслітерації та практичної транскрипції забезпечується відносно точне відтворення іспанської вимови українськими засобами письма, що сприяє успішній адаптації іспаномовних запозичень у сучасній українській мові.

2.3. Варіантність написання іспанізмів і чинники мовного вибору

Однією з характерних особливостей функціонування іспаномовних запозичень в українській мові є варіантність їх написання. Вона проявляється у співіснуванні кількох графічних або орфографічних форм одного слова та зумовлена як особливостями адаптації іншомовної лексики, так і історичними, соціолінгвістичними та правописними чинниками. Найчастіше варіантність виникає на етапі входження нового слова до мовної системи, коли його написання ще не є остаточно усталеним.

Як зазначає Л. Бороденко, процес адаптації іншомовних слів є складним і багаторівневим, а «лише засвоєне слово стає повноправним елементом словникового складу мови» [2, с. 106]. На початкових етапах освоєння іншомовної лексики в мові можуть паралельно функціонувати кілька варіантів написання, що відображають різні способи її фонетичного та графічного пристосування.

Е. Есенова наголошує, що варіантність особливо характерна для етапу проникнення іншомовного слова до мови-реципієнта, коли запозичення «характеризуються фонетико-орфографічною варіативністю» [15, с. 38]. Науковиця підкреслює, що остаточне закріплення нормативної форми відбувається поступово в процесі функціонування слова в мовленні та його кодифікації у словниках.

Однією з головних причин варіантності іспанізмів є відмінності між фонетичними та графічними системами української й іспанської мов. Значна кількість іспанських графем не має прямих відповідників в українській мові, тому під час адаптації виникає необхідність пошуку найближчих фонетичних або графічних аналогів. Саме це спричиняє появу паралельних форм при передаванні графем ñ, ll, y, j, а також подвоєних приголосних.

Найбільша варіантність простежується під час передавання буквосполучення ll. У сучасних українських медіа паралельно функціонують форми Гойя / Гоя, Кастилія / Кастілья, Портільйо / Портільо. Такі коливання пояснюються різними підходами до відтворення сучасної іспанської вимови та ступенем орієнтації на фонетичний або графічний принцип адаптації.

Подібна ситуація спостерігається і щодо передачі графеми ñ. Наприклад, у сучасному медійному дискурсі співіснують форми Пінья колада та піна колада. Нормативнішою є форма Пінья колада, оскільки вона точніше передає палаталізований звук [ɲ], однак спрощений варіант піна колада виникає під впливом англомовної форми *pina colada*, у якій діакритичний знак над ñ зазвичай відсутній.

Варіантність може бути пов'язана і з передаванням голосних звуків. Так, у медіа функціонують форми буріто та бури́то. Подібні коливання пояснюються прагненням або точніше відтворити іспанську вимову, або пристосувати слово до звичних моделей української орфографії. Аналогічно виникають варіанти чурос і чуррос, де конкуренція відбувається між спрощенням іншомовної графіки та збереженням подвоєння, характерного для мови-джерела.

Важливим чинником варіантності є також вплив мов-посередників. Як зазначають Г. Верба та О. Орличенко, під час дослідження запозичень необхідно враховувати не лише первинне походження слова, а й шлях його проникнення до мови-реципієнта [4, с. 28]. Більшість сучасних іспанізмів потрапляє до української мови через англійську або міжнародний медійний дискурс, що нерідко спричиняє відхилення від традиційної української практики передавання іспанських слів.

Окремим чинником є історична традиція написання іншомовних назв. О. Богомолець-Бараш, аналізуючи історію назви Іспанія, звертає увагу на те, що в українських текстах функціонували форми Гішпанія, Еспанія та Іспанія (Ишпанія) [1, с. 78]. Це свідчить про те, що варіантність іншомовних назв часто має історичне підґрунтя та залежить від культурних і мовних контактів різних періодів.

Варіантність написання іспанізмів значною мірою пов'язана також із сучасними тенденціями глобалізації. Активне поширення іншомовної лексики через інтернет, соціальні мережі та міжнародні медіа сприяє швидкому входженню нових слів до українського мовного простору, однак часто випереджає їх правописну кодифікацію. Унаслідок цього в медійному дискурсі можуть одночасно функціонувати кілька варіантів написання одного слова.

На способи адаптації іспанізмів впливають також внутрішньомовні чинники. До них належать фонетичні особливості української мови, наявність усталених моделей передавання іншомовних звуків, тенденція до спрощення графічних структур та прагнення до милозвучності. Важливу роль відіграє й частотність уживання слова: чим активніше функціонує запозичення в мовленні, тим швидше закріплюється одна з його форм.

Ю. Жлуктенко підкреслював, що процес адаптації охоплює не лише лексичний, а й граматичний рівень мови [18, с. 133]. Це означає, що варіантність може проявлятися не тільки в написанні, а й у морфологічному оформленні іншомовних слів, їх відмінюванні та словотворчій активності.

Отже, варіантність написання іспанізмів є закономірним наслідком процесу їх адаптації в українській мові. Вона виникає під впливом комплексу фонетичних, графічних, історичних, правописних і соціолінгвістичних чинників. Найбільшу роль у формуванні варіантних форм відіграють відмінності між українською та іспанською мовними системами, вплив мов-посередників, незавершеність правописної кодифікації окремих запозичень та активні процеси глобалізації сучасного медійного простору.

Висновки до Розділу 2

У другому розділі було проаналізовано основні способи передавання іспанізмів в українській мові та розглянуто особливості їх правописної адаптації відповідно до норм сучасної української літературної мови. Дослідження показало, що передавання іспаномовних запозичень ґрунтується насамперед на принципі практичної транскрипції, який передбачає максимально можливе відтворення іншомовної вимови засобами української графіки.

У процесі аналізу чинного «Українського правопису» встановлено, що нормативна система передавання іспанізмів охоплює як загальні правила адаптації іншомовної лексики, так і спеціальні способи відтворення окремих іспанських графем та буквосполучень. Найбільші труднощі виникають під час передачі специфічних елементів іспанської графіки, зокрема ñ, ll, j, y, ch, qu та gu, які не мають прямих відповідників в українській мові. Водночас сучасна українська правописна практика виробила відносно стабільні моделі їх передавання, що забезпечує уніфіковане відтворення іспаномовних власних назв і запозичень.

Особливу увагу було приділено правопису іспанських власних назв в українській мові. Встановлено, що їх адаптація здійснюється на поєднанні фонетичного, графічного та традиційного принципів. Значний вплив на формування сучасної норми мали історичні мовні контакти, діяльність українських мовознавців та попередні правописні традиції. Унаслідок цього частина іспаномовних антропонімів і топонімів закріпилася в українській мові у

традиційних формах, тоді як новітні запозичення нерідко демонструють орфографічну нестабільність.

Аналіз варіантності написання іспанізмів показав, що вона є закономірним наслідком процесу адаптації іншомовної лексики. Основними чинниками виникнення варіантних форм є відмінності між українською та іспанською мовними системами, вплив мов-посередників, незавершеність правописної кодифікації окремих запозичень, а також активні процеси глобалізації та поширення іншомовної лексики через медійний простір.

Дослідження також засвідчило, що сучасний український медійний дискурс значною мірою впливає на закріплення або поширення певних варіантів написання іспанізмів. У багатьох випадках саме засоби масової інформації стають середовищем, у якому формується актуальна практика передавання новітніх іспаномовних запозичень.

РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІОНУВАННЯ ІСПАНОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

3.1. Класифікація та адаптаційні особливості іспанізмів у сучасних українських медіатекстах

Аналізований матеріал охоплює як загальні назви, так і власні назви іспаномовного походження, що функціонують у сучасному українському медійному дискурсі.

Серед загальних назв визначено гастрономічні іспанізми: burrito, churros, quesadilla, tapas, paella, piña colada, huitlacoche. Ця група є найчисленнішою серед проаналізованих запозичень. Її активне функціонування пов'язане з поширенням іспаномовної гастрономічної культури та глобалізаційними процесами. Саме гастрономічні назви найчастіше демонструють орфографічну варіантність, оскільки значна частина таких слів належить до новітніх запозичень.

Серед власних назв виокремлено:

- антропоніми: Guillermo del Toro, Francisco de Goya, Erick Portillo. Ця група охоплює імена та прізвища діячів культури й спорту іспаномовного світу. Аналіз антропонімів дозволяє простежити особливості передавання буквосполучень ll, ñ, а також проблему вибору між літерами г і ґ у сучасній українській практиці;
- топоніми і похідні від них: Castilla-La Mancha, castellano. До цієї групи належать географічні назви, у яких особливу увагу привертають способи передавання службових компонентів, дефісного написання та специфічних іспанських графем.

За структурним принципом проаналізовані іспанізми поділяються на:

- однослівні запозичення (burrito, churros, quesadilla);
- складені власні назви (Castilla-La Mancha, Guillermo del Toro, Francisco de Goya);
- словосполучення (piña colada, chili con carne).

Особливу увагу під час аналізу було приділено способам адаптації іспанізмів у сучасному українському медійному дискурсі. Проведене дослідження показало, що найчастіше зафіксовані іспаномовні запозичення проходять фонетичну, графічну та орфографічну адаптацію.

Найпродуктивнішим способом виявилася фонетична адаптація, яка полягає у передаванні звукової структури іспанського слова засобами української мови. Саме цей тип адаптації простежується у формах уїтлакоче, буріто, Гойя, Пінья колада, Портільйо, де українська графіка максимально наближається до оригінальної іспанської вимови. Особливо активно фонетична адаптація проявляється під час передачі специфічних іспанських графем ñ, ll, у та буквосполучення gu.

Графічна адаптація пов'язана з передаванням латинографічної системи іспанської мови засобами кирилиці. Вона проявляється у заміні іспанських букв українськими відповідниками та пристосуванні іншомовних назв до української графічної системи. Подібний тип адаптації характерний для форм Кастилія-Ла-Манча, Гільермо дель Торо, Франсіско Гойя. В окремих випадках у медійному просторі спостерігається паралельне використання латиниці та кирилиці (paella, tapas), що свідчить про вплив рекламного й брендингового дискурсу на сучасну мовну практику.

Орфографічна адаптація проявляється у пристосуванні іншомовного слова до норм сучасного «Українського правопису». Саме на цьому рівні найчастіше виникає варіантність написання. Наприклад, у досліджуваних медіатекстах зафіксовано варіанти чуррос / чурос, буріто / бурито, кесаділья / кесадилья, Гільермо / Гільермо. Подібні коливання свідчать про незавершеність процесу кодифікації частини новітніх іспанізмів та конкуренцію між традиційним і фонетичним принципами передавання іншомовних слів.

Морфологічна адаптація простежується насамперед у здатності іспанізмів підпорядковуватися граматичним нормам української мови. Значна частина досліджуваних слів отримує граматичний рід і здатність функціонувати в українській словозмінній системі: буріто, чурос, тапаси, кесаділья. Окремі

лексеми набувають українських граматичних показників, зокрема форм множини, як у випадку тапаси.

Семантична адаптація проявляється у включенні іншомовного слова до української лексико-семантичної системи та закріпленні за ним певного значення в медійному дискурсі. Найвиразніше це простежується у слові *castellano*, яке в українських текстах функціонує як назва іспанської мови або мовного варіанта. Крім того, значна частина гастрономічних іспанізмів уже асоціюється в українському медіапросторі з конкретними культурними реаліями іспаномовного світу.

Проведена класифікація дозволяє простежити закономірності функціонування різних типів іспанізмів у сучасному українському медійному просторі та виявити особливості їх фонетичної, графічної, орфографічної й семантичної адаптації.

3.2. Аналіз способів адаптації іспанізмів у медійних текстах

У цьому підрозділі проаналізовано особливості адаптації іспаномовних запозичень, зафіксованих у сучасних українських онлайн-медіа. Матеріалом дослідження стали іспанізми, відібрані методом суцільної вибірки з публікацій українських інформаційних сайтів, новинних порталів та культурно-публіцистичних ресурсів. Під час аналізу враховувалися оригінальна форма слова, його написання в медійному тексті, тип адаптації, відповідність нормам «Українського правопису» та наявність варіантних форм.

Особливу увагу приділено фонетичній, графічній, орфографічній, морфологічній та семантичній адаптації іспанізмів. Це дає змогу простежити ступінь їх інтеграції до сучасної української мовної системи та виявити основні тенденції функціонування іспаномовної лексики в медійному дискурсі.

Castellano (Diccionario Abierto de Español)

В українських інтернет-джерелах функціонують форми **кастильська** та **кастельянська**. Наприклад, у матеріалі видання «Радіо Свобода» зафіксовано

форму *кастильська мова* [38], тоді як в публікації «Українського лінгвістичного порталу» ужито варіант *кастельянська* [20].

Оригінальною формою є іспанське слово *castellano*, яке в іспанській мові може позначати як «кастильський», так і власне «іспанську мову». У процесі адаптації до української мови це слово зазнало фонетичних, графічних і семантичних змін.

Форма **кастильська** є традиційною для української мовної практики та історично пов'язана з назвою регіону Кастилія. Вона сформувалася шляхом семантичної адаптації і відповідає усталеним українським моделям передавання географічних і культурних назв романського походження. Саме цей варіант найчастіше функціонує в наукових, публіцистичних та енциклопедичних текстах.

Натомість форма **кастельянська** є результатом ближчого фонетичного наближення до іспанської основи *castellan-*. Такий варіант демонструє тенденцію до прямишого відтворення оригінальної форми слова без посередництва історично закріпленої української традиції. Однак ця форма поки що не має широкого поширення в сучасному українському мовленні.

З погляду відповідності нормам сучасного «Українського правопису» нормативнішою слід вважати форму **кастильська**, оскільки вона узгоджується з традиційним принципом адаптації іншомовних географічних і мовних назв та закріплена в українській лексикографічній практиці. Варіант **кастельянська** можна розглядати як індивідуалізовану або контекстуально зумовлену форму, що відображає прагнення до точнішого фонетичного відтворення іспанського оригіналу.

Huitlacoche (Diccionario Abierto de Español)

Це іспанське слово яке походить із мови науатль (*cuitlacochi*) та позначає кукурудзяний гриб-паразит, що в мексиканській кухні вважається делікатесом.

Форма **уїтлакоче** [30] демонструє прагнення до точнішого фонетичного відтворення початкового дифтонга *hui-* в іспанській мові. Використання літери **ї**

після голосного відповідає нормам «Українського правопису» щодо передачі сполук із йотованим елементом та дозволяє точніше передати звучання [wi]. Такий варіант є ближчим до фонетичного принципу адаптації.

Варіант **уїтлакоче** [36] є спрощеним графічним відтворенням іншомовної форми без позначення йотації. Подібні випадки характерні для новітніх запозичень, які ще не мають усталеної орфографічної норми в українській мові. Така форма може виникати під впливом англомовної транслітерації або через прагнення до графічної економії.

З погляду сучасного «Українського правопису» нормативнішою можна вважати форму **уїтлакоче**, оскільки вона точніше відтворює фонетичну структуру іспанського слова та відповідає принципу передавання іншомовних звукосполучень засобами української графіки. Водночас відсутність кодифікованої словникової норми зумовлює паралельне функціонування кількох варіантів написання в медійному просторі.

Quesadilla (Diccionario Abierto de Español)

Це слово — назва традиційної мексиканської страви з начинкою. В українську мову цей іспанізм потрапив через гастрономічний дискурс і належить до новітніх кулінарних запозичень, які ще не мають остаточно усталеної орфографічної норми.

Варіант **кесаділья** [32] демонструє прагнення до точнішого фонетичного відтворення іспанського буквосполучення *ll*, яке в сучасній іспанській мові переважно реалізується як палаталізований звук [j] або [ʝ]. Використання м'якого знака в українській формі відображає тенденцію до пом'якшеного звучання приголосного перед *я*. Такий спосіб передачі відповідає традиції адаптації деяких іспанських слів та власних назв в українській мові, порівняно із формами *Севілья*, *Гільєрмо*.

Форма **кесадилья** [27] є спрощеним графічним варіантом, у якому буквосполучення *ll* передається через *ля* без додаткового пом'якшення попереднього приголосного. Подібна варіантність характерна для новітніх

іншомовних запозичень, що активно функціонують у медійному просторі, але ще не кодифіковані словниками.

З погляду сучасних норм «Українського правопису» більш нормативною можна вважати форму **кесаділья**, оскільки вона точніше відтворює фонетичні особливості іспанського слова та відповідає усталеним принципам передавання буквосполучення *ll* в українській мові. Водночас паралельне функціонування форми *кесадилья* свідчить про незавершений процес орфографічної адаптації цього іспанізму.

Castilla-La Mancha (Diccionario Abierto de Español)

Ця назва іспанського автономного регіону містить у собі буквосполучення *ll*, яке, як показує наше дослідження, є однією з найскладніших графем іспанської мови для української адаптації.

Форма **Кастилія-Ла-Манча** відповідає традиційному українському способу передавання іспанського *ll* через сполуку *ля*. Такий варіант історично закріпився в українській практиці передавання багатьох іспанських топонімів і антропонімів: *Галісія*, *Кастилія*. Саме ця форма є нормативною в сучасній українській мові та відповідає традиції, закріпленій у словниках і довідкових виданнях. Спосіб адаптації у цьому випадку є фонетико-графічним із орієнтацією на традиційну українську правописну норму.

Варіант **Кастілья-Ла-Манча** демонструє прагнення до більш буквального наближення до іспанської графіки та вимови. У цьому випадку буквосполучення *ll* передається через *ля*, що безпосередніше відтворює сучасну іспанську фонетику. Проте така форма менш усталена в українській правописній традиції й частіше трапляється в медійних текстах як результат новітніх тенденцій до фонетизації іншомовних назв. Спосіб адаптації тут можна визначити як фонетичний із частковим наближенням до оригінальної іспанської вимови.

Окремої уваги потребує передавання службової частки *La* у складі топоніма. В українській мові вона пишеться з великої літери та відокремлюється дефісами з обох боків — *Кастилія-Ла-Манча*. Це пояснюється тим, що в

«Українському правописі» іншомовні складені географічні назви, до складу яких входять артиклі або службові слова, часто передаються через дефіс як єдиний топонімічний комплекс. Велика літера в компоненті *Ла* зумовлена тим, що артикль входить до офіційної назви адміністративної одиниці й сприймається як невіддільна частина власної назви. Подібний принцип спостерігається і в інших іншомовних географічних назвах: *Ла-Корунья*, *Ла-Плата*, *Сан-Себастьян*. Таким чином, дефісне написання забезпечує цілісність топоніма в українській графічній системі та відповідає нормам передавання складених іншомовних назв.

З погляду чинного «Українського правопису» нормативною є форма **Кастилія-Ла-Манча**, оскільки вона відповідає традиційному принципу передавання іспанських географічних назв українською мовою. Варіант *Кастілья-Ла-Манча* можна розглядати як приклад сучасної варіантності, що виникає під впливом прагнення до точнішого фонетичного відтворення мови-джерела.

Burrito (Diccionario Abierto de Español)

Це слово буквально означає «віслючок» і в мексиканській кухні позначає страву з пшеничної тортильї з начинкою.

Основна варіантність виникає через передавання голосного *i* в другому складі слова. Форма **буріто** [38] демонструє прагнення до точнішого фонетичного відтворення іспанської вимови [bu'rito], оскільки голосний [i] передається українською літерою *i*. Такий спосіб адаптації можна визначити як фонетичний, адже він орієнтується насамперед на звучання мови-джерела.

Варіант **бурито** [43] відображає тенденцію до спрощення іншомовної форми та графічного наближення до вже засвоєних українською мовою іншомовних слів із голосним *и* після твердих приголосних. Ця форма може виникати під впливом посередніх запозичень через інші мови або через нестійкість орфографічної норми щодо новітніх гастрономічних іспанізмів.

Спосіб адаптації у цьому випадку є графіко-орфографічним із частковою асиміляцією до української фонетичної системи.

З погляду сучасного «Українського правопису» нормативнішою є форма **буріто**, оскільки вона точніше передає оригінальний голосний звук і відповідає принципу наближення іншомовної вимови засобами української графіки. Водночас форма *бурито* активно функціонує в медійному просторі, що свідчить про незавершеність процесу орфографічної адаптації цього іспанізму.

Churros (Diccionario Abierto de Español)

Назва традиційного іспанського десерту з обсмаженого заварного тіста. Форма **чуррос** [41] максимально наближена до графічної структури іспанського слова, оскільки зберігає подвоєний приголосний *rr*. В іспанській мові подвоєне *rr* позначає дрижачий звук [r], який є фонологічно значущим. В українській мові такого протиставлення немає, однак у низці іншомовних запозичень подвоєння може зберігатися відповідно до традиції або прагнення точніше передати оригінальне написання. Спосіб адаптації у цьому випадку є графічно-фонетичним із частковим збереженням орфографії мови-джерела.

Варіант **чурос** [27] демонструє вищий ступінь асиміляції до української орфографічної системи. У ньому подвоєний приголосний спрощується відповідно до загальної тенденції української мови уникати невмотивованих подвоєнь у новітніх іншомовних запозиченнях. Такий спосіб адаптації можна визначити як орфографічний, оскільки іншомовна форма пристосовується до українських правописних моделей.

З погляду сучасного «Українського правопису» нормативнішим можна вважати варіант **чурос**, оскільки в українській мові подвоєння в іншомовних словах переважно не зберігається, якщо воно не має усталеної традиції або не впливає на вимову. Проте форма *чуррос* також активно функціонує в медіа, особливо в гастрономічному контексті, де спостерігається тенденція до максимальної автентизації іншомовних назв.

Guillermo del Toro (Diccionario Abierto de Español)

Ім'я мексиканського режисера. Варіантність у медіа виникає насамперед через передачу іспанської літери *g* перед голосною *u* та буквосполучення *gu*, а також через проблему використання літер *z* і *ɾ* в українській мові.

Форма **Гільєрмо дель Торо** [31] демонструє прагнення до точнішого фонетичного відтворення іспанської вимови. В іспанській мові в слові *Guillermo* буквосполучення *gu* передає проривний звук [g], близький до українського [ɣ]. Використання літери *ɾ* дозволяє точніше передати тверду вимову приголосного та відповідає фонетичному принципу адаптації іншомовних власних назв. Спосіб адаптації в цьому випадку є фонетичним із максимально можливим наближенням до оригінальної вимови.

Варіант **Гільєрмо дель Торо** [39] є більш традиційним для сучасної української медійної практики. У ньому іспанський звук [g] передається через літеру *z*, що відповідає поширеній тенденції українського правопису передавати іншомовний проривний [g] саме літерою *z* у більшості запозичень та власних назв. Такий спосіб адаптації можна визначити як орфографічно-традиційний, оскільки він спирається на усталену практику передачі іншомовних антропонімів в українській мові.

Окремої уваги потребує компонент *del*, який в українських текстах передається як *дель* і пишеться окремо від прізвища. Це пояснюється тим, що в іспанській мові *del* є службовим компонентом (скороченням від *de el*), який входить до структури прізвища, але не втрачає ознак окремого слова. В українській традиції такі компоненти переважно передаються окремо.

З погляду чинного «Українського правопису» обидва варіанти можуть функціонувати в сучасному мовленні, однак форма **Гільєрмо дель Торо** є значно поширенішою в українських медіа та довідкових джерелах. Водночас написання *Гільєрмо* відображає сучасну тенденцію до точнішого фонетичного передавання іншомовних власних назв і поступового розширення сфери вживання літери *ɾ*.

Francisco de Goya (Diccionario Abierto de Español)

Ім'я іспанського художника. Варіантність у медіа пов'язана насамперед із передаванням літери *y* в іспанській мові, яка в цьому випадку позначає приголосний звук [j].

Форма **Франсіско Гойя** [8] демонструє прагнення до точнішого фонетичного відтворення іспанської вимови, оскільки літера *y* передається через сполуку *йя*. Такий варіант відповідає традиційному способу адаптації окремих іспанських антропонімів та топонімів в українській мові, де йотований елемент передається за допомогою *й*: *Майорка, Йоланда, Гойя*. Спосіб адаптації у цьому випадку є фонетико-графічним, оскільки орієнтується на відтворення звукової структури оригіналу засобами української графіки.

Варіант **Франсіско Гоя** [6] є прикладом спрощеної графічної адаптації, у якій йотований елемент не передається окремо. Подібні форми можуть виникати під впливом посередніх мов або внаслідок тенденції до спрощення іншомовних власних назв у сучасному медійному просторі. Спосіб адаптації тут можна визначити як графічно-орфографічний із частковою асиміляцією до української мовної системи.

З погляду сучасного «Українського правопису» нормативнішою є форма **Франсіско Гойя**, оскільки вона точніше передає фонетичні особливості іспанської мови та відповідає усталеній українській традиції передавання іспанських власних назв. Варіант *Франсіско Гоя* можна розглядати як приклад сучасної варіантності, характерної для новітнього медійного вживання.

Piña colada (Diccionario Abierto de Español)

Оригінальною формою є іспанське словосполучення *piña colada*, що буквально означає «проціджений ананас» і позначає традиційний карибський коктейль на основі ананасового соку, кокосового молока та рому. Варіантність в українських медіа пов'язана насамперед із передаванням літери *ñ*, яка є однією з найспецифічніших графем іспанської мови.

Форма **пінья колада** [5] демонструє прагнення до точнішого фонетичного відтворення іспанської вимови. Літера *ñ* в іспанській мові позначає

палаталізований носовий звук [ɲ], який в українській традиції передається сполукою *нь*. Саме тому написання *Пінья* є найближчим до оригінальної фонетичної форми слова. Спосіб адаптації у цьому випадку є фонетико-графічним, оскільки орієнтується на максимальне відтворення звукових особливостей мови-джерела.

Варіант **піна колада** [7] є прикладом спрощеної адаптації, у якій специфічна іспанська графема *ñ* передається як звичайне *н*. Така форма виникає внаслідок графічного спрощення іншомовної лексеми та часткової втрати фонетичних особливостей оригіналу. Спосіб адаптації тут можна визначити як орфографічно-асимільований, оскільки слово пристосовується до звичних моделей української графіки без точного відтворення іспанської вимови.

З погляду сучасного «Українського правопису» нормативнішою є форма **пінья колада**, адже вона відповідає правилу передавання іспанської літери *ñ* через сполуку *нь*. Варіант *піна колада* можна розглядати як приклад медійного спрощення іншомовного слова або впливу міжнародної англomовної форми *pina colada*, у якій діакритичний знак над *ñ* часто опускається.

Erick Portillo (Diccionario Abierto de Español)

Мексиканський спортсмен.

Форма **Портільйо** [14] демонструє прагнення до точнішого фонетичного відтворення іспанської вимови. У цьому випадку буквосполучення *ll* передається через *льй*, що дозволяє зберегти палаталізоване звучання, характерне для іспанської мови. Такий спосіб адаптації є фонетико-графічним, оскільки орієнтується на максимально точне передавання звукової структури оригіналу засобами української графіки.

Водночас написання **Портільйо** [13] є прикладом часткової орфографічної асиміляції, коли складне буквосполучення *ll* передається спрощено — без додаткового *й*. Подібна тенденція спостерігається в сучасних медіа щодо новітніх іншомовних антропонімів, особливо тих, які ще не мають усталеного

словникового закріплення. Спосіб адаптації тут можна визначити як орфографічно-спрощений.

З погляду сучасного «Правопису» нормативнішою є форма **Портільйо**, оскільки вона точніше відтворює особливості іспанської фонетики та відповідає традиції передачі *ll* у низці іспаномовних власних назв: *Гільєрмо*, *Севілья*, *Кастильйо*. Варіант *Портільо* свідчить про тенденцію до графічного спрощення та часткової адаптації іншомовних антропонімів у сучасному медійному просторі.

Tapas (Diccionario Abierto de Español) — **тапас / тапаси**. «Правопис»: іноземні загальні назви передаються українською графікою з урахуванням фонетико-орфографічних правил; множина може бути адаптована (додавання українського закінчення). Тому «**тапаси**» як українська мн. форма — нормативна реалізація; «**tapas**»/«**тапас**» у назві бренду теж припустимі.

Paella (Diccionario Abierto de Español) — **паелья / paella**. «Правопис» допускає передачу через українську графіку: **паелья** — нормативно. Використання латинського напису у назві ресторану — стилістичне/брендове рішення.

Chili (Diccionario Abierto de Español) / **чилі / чілі**. Нормативнішою вважається форма, наближена до стандартної передачі [tʃiːli] → «чилі». Речення «чилі кон карне» — допустиме.

Словоформи-вигуки – ¡Olé! (Diccionario Abierto de Español). Вигуки передаються так, як вони фіксуються в мовленні.

«Оле» в українських текстах — повністю коректне графічне передавання інтер'єктиву («Правопис» надає свободу у графічній фіксації вигуків).

3.3. Порівняння медійної практики з нормами українського правопису

Аналіз сучасних українських медійних текстів засвідчив, що передавання іспаномовних запозичень та власних назв характеризується значною варіантністю. У більшості випадків це пов'язано з незавершеним процесом адаптації новітніх іспанізмів, відсутністю їх усталеної кодифікації в словниках, а також конкуренцією між фонетичним принципом передавання іншомовних слів і традиційними орфографічними моделями української мови.

Порівняння медійної практики з нормами чинного «Українського правопису» (стандарт 2026 р.) показало, що журналістські тексти не завжди дотримуються єдиної системи передачі іспаномовних графем та буквосполучень. Найбільша варіантність спостерігається при передаванні графем *ñ*, *ll*, *y*, а також подвоєних приголосних.

Однією з найпоширеніших проблем є передавання іспанської літери *ñ*. Згідно з правописною традицією, цей звук має передаватися через сполуку *нь*. Проте в медійному просторі функціонують як нормативні, так і спрощені форми. Наприклад, поряд із варіантом *Пінья колада* трапляється написання *піна колада*. Нормативнішою є форма *Пінья колада*, оскільки вона точніше відтворює іспанську фонетику та відповідає принципу практичної транскрипції. Варіант *піна колада* демонструє графічне спрощення та часткову втрату фонетичних особливостей мови-джерела.

Подібна ситуація простежується і при передачі буквосполучення *ll*. У проаналізованих текстах зафіксовано паралельне функціонування форм *Кастилія-Ла-Манча* і *Кастілья-Ла-Манча*, *Гойя* і *Гоя*, *Портільйо* і *Портільо*. Відповідно до української традиції передавання іспаномовних назв нормативними слід уважати форми *Кастилія*, *Гойя*, *Портільйо*, оскільки вони точніше відтворюють йотований характер іспанського *ll*. Натомість форми *Кастілья*, *Гоя*, *Портільо* демонструють тенденцію до орфографічного спрощення та зближення з графічною формою оригіналу.

Варіантність спостерігається також у передачі голосного *i* в окремих гастрономічних іспанізмах. Так, у медіа паралельно функціонують форми *буріто* та *бурито*. Нормативнішою є форма *буріто*, яка точніше відтворює іспанську вимову *burrito* [bu'rito]. Форма *бурито* є наслідком часткової асиміляції іншомовного слова до української орфографічної системи.

Окрему групу становлять випадки передавання подвоєних приголосних. У слові *churros* медіа фіксують варіанти *чуррос* і *чурос*. «Український правопис» загалом не підтримує збереження невмотивованих подвоєнь у новітніх запозиченнях, тому нормативнішою можна вважати форму *чурос*. Водночас форма *чуррос* демонструє прагнення до збереження графічної структури мови-джерела та характерна насамперед для гастрономічного дискурсу.

Аналіз також показав певні коливання у використанні літер *г* і *г* при передаванні іспанського проривного звуку [g]. Наприклад, поряд із формою *Гільєрмо дель Торо* трапляється написання *Гільєрмо дель Торо*. Сучасний правопис допускає використання літери *г* для точнішого передавання іншомовного [g], однак у медійній практиці значно поширенішою залишається традиційна форма з літерою *г*. Це свідчить про співіснування двох тенденцій: збереження усталеної орфографічної традиції та прагнення до фонетичної точності.

Окремої уваги заслуговує передавання службових компонентів у складі іспаномовних власних назв. У назві *Castilla-La Mancha* компонент *La* в українських текстах передається з великої літери та через дефіси — *Кастилія-Ла-Манча*. Такий спосіб написання відповідає нормам «Українського правопису» щодо складених іншомовних топонімів і забезпечує цілісне сприйняття географічної назви.

Загалом проведений аналіз показав, що сучасна медійна практика лише частково відповідає нормам «Українського правопису». Найчастіше відхилення від нормативних форм пов'язані зі спрощенням іншомовної графіки, впливом англomовного посередництва та прагненням журналістів наблизити написання до оригінальної іспанської форми. Водночас значна частина іспанізмів уже

демонструє високий ступінь адаптації та функціонує відповідно до усталених правописних моделей української мови.

Висновки до Розділу 3

Отже, аналіз іспаномовних запозичень у сучасному українському медійному дискурсі засвідчив активне функціонування іспанізмів у текстах українських онлайн-видань та підтвердив, що процес їх адаптації в українській мові залишається динамічним і нерідко супроводжується варіантністю написання.

Дослідження показало, що найбільше труднощів у процесі адаптації іспанізмів виникає під час передавання специфічних іспанських графем і буквосполучень, зокрема ñ, ll, y, а також подвоєних приголосних. Саме ці елементи найчастіше стають причиною появи паралельних форм у сучасних медіа. Варіантність простежується як у загальних назвах, так і у власних назвах іспаномовного походження.

Проведений аналіз дозволив встановити, що в українському медійному просторі одночасно функціонують дві основні тенденції адаптації іспанізмів. Перша пов'язана з прагненням до точнішого фонетичного відтворення іспанської вимови та максимальної наближеності до мови-джерела. Друга тенденція полягає у спрощенні іншомовної графіки та пристосуванні запозичень до української орфографічної системи. Саме взаємодія цих двох тенденцій зумовлює появу численних варіантних форм у сучасному медійному дискурсі.

Порівняння медійної практики з нормами чинного «Українського правопису» (стандарт 2026 року) показало, що значна частина зафіксованих іспанізмів уже демонструє високий ступінь адаптації та функціонує відповідно до усталених правописних моделей української мови. Водночас деякі новітні запозичення, особливо гастрономічні назви та сучасні антропоніми, ще перебувають на етапі орфографічного унормування, що зумовлює коливання у їх написанні.

У результаті дослідження встановлено, що найбільш поширеними способами адаптації іспанізмів у сучасних медіа є фонетична, графічна та орфографічна адаптація. Морфологічна та семантична адаптація проявляються насамперед у здатності запозичень інтегруватися до граматичної та лексико-семантичної системи української мови, набувати граматичних категорій і функціонувати як повноправні одиниці українського мовлення.

Таким чином, функціонування іспаномовних запозичень у сучасному українському медійному дискурсі відображає активні процеси міжмовної взаємодії та глобалізації. Іспанізми поступово інтегруються до української мовної системи, проходячи різні етапи адаптації, а їхня варіантність свідчить про незавершеність окремих процесів правописної кодифікації та подальший розвиток норм передавання іншомовної лексики в українській мові.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було проаналізовано особливості адаптації іспанізмів у сучасній українській мові на матеріалі онлайн-медіа та визначено основні тенденції їхнього функціонування в сучасному українському медійному дискурсі.

У роботі встановлено, що процес запозичення іншомовної лексики є закономірним наслідком міжмовних і міжкультурних контактів та одним із важливих чинників розвитку словникового складу української мови. Іспанізми становлять окрему групу іншомовної лексики, яка активно функціонує в сучасному українському інформаційному просторі, особливо в текстах, пов'язаних із культурою, гастрономією, туризмом, спортом і міжнародною тематикою.

У теоретичній частині дослідження було узагальнено основні наукові підходи до вивчення мовної адаптації запозичень. Встановлено, що адаптація іншомовних слів є багаторівневим процесом, який охоплює фонетичне, графічне, орфографічне, морфологічне та семантичне освоєння слова мовою-реципієнтом. Проаналізовані праці українських і зарубіжних мовознавців засвідчили, що ступінь адаптованості запозичення залежить як від внутрішньомовних закономірностей, так і від соціокультурних чинників, частотності вживання та мовної традиції.

У роботі також досліджено особливості входження іспанізмів до української мови. З'ясовано, що більшість іспанських запозичень потрапляє до української не безпосередньо, а через мови-посередники — переважно англійську, французьку, польську та російську. Водночас у сучасних умовах глобалізації та активізації українсько-іспаномовних контактів посилюється тенденція до безпосереднього засвоєння іспаномовної лексики.

Аналіз історії передавання іспаномовних слів та власних назв в українському правописі показав, що формування сучасної норми відбувалося поступово та залежало від історичних, політичних і культурних чинників.

Виявлено, що варіантність написання багатьох іспаномовних назв пов'язана як із різними історичними традиціями їх передавання, так і з впливом мов-посередників.

У другому розділі було проаналізовано норми передавання іспанізмів відповідно до чинного «Українського правопису» (2026) та визначено основні принципи адаптації специфічних іспанських графем і буквосполучень українськими графічними засобами. Встановлено, що найбільші труднощі викликає передавання графем ñ, ll, j, y, а також буквосполучень ch, qu і gu. При цьому українська практика передавання іспанських слів ґрунтується на поєднанні фонетичного принципу та усталених орфографічних традицій.

Практичний аналіз сучасних українських онлайн-медіа засвідчив наявність значної варіантності у написанні іспанізмів. Найчастіше варіанти виникають під час передачі графем ñ та ll, подвоєних приголосних, а також у виборі між літерами г і ґ. У медійному дискурсі зафіксовано паралельне функціонування таких форм, як Пінья колада / піна колада, Гойя / Гоя, Кастилія / Кастілья, буріто / бурито, чурос / чуррос. Частина таких варіантів відповідає нормам чинного «Правопису», тоді як інші демонструють спрощення іншомовної графіки або вплив англومовного й російськомовного посередництва.

Порівняння медійної практики з нормами «Українського правопису» показало, що сучасні медіа лише частково дотримуються усталених норм передавання іспаномовних слів. Водночас простежується тенденція до поступової уніфікації написання та наближення до фонетичних особливостей мови-джерела. Значна частина іспанізмів уже демонструє високий ступінь адаптації та функціонує як повноправний елемент сучасної української лексичної системи.

У перспективах дослідження — простежити зміни у способах адаптації іспаномовних запозичень упродовж останніх років та виявити вплив нової редакції «Українського правопису» на сучасний медійний дискурс.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богомолець-Бараш О. Laus Hispaniae: історія називання відомої країни іберійського півострова в українській мові. *Українське мовознавство*. 2025. Вип. 55. С. 78–106.
2. Бороденко Л. Позиція закріплення іншомовних слів у сучасній українській мові // *Лінгвістичні студії : зб. наук. праць*. 2012.
3. Василик М. Українські поселення в Аргентині. Мюнхен: Український Вільний Університет *Ucrainica Diasporiana* vol. 3, 1982.
4. Верба Г., Орличенко О. Особливості функціонування слів іншомовного походження в іспанській та українській мовах. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2022. Вип. 1. С. 25-37.
5. Викрадач дівочих сердець — коктейль «Пінья колада». *Shuba.life*. URL: <https://shuba.life/recipes/5262-vikradach-divochih-serdec-koktejl-pina-kolada>.
6. Виставка «Диспаратес». Музей Ханенків. URL: <https://khanenko.museum/events/vystavka-dysparates/>.
7. Відпустку взимку: жаркі країни або північна Європа. *РБК-Україна*. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/lite/travel/otpusk-zimoy-zharkie-strany-severnaya-evropa-1544696970.html>.
8. Гойя заговорив у Києві: музей Ханенків показав загадкові Диспаратес. *Інформатор*. URL: <https://kiev.informator.ua/uk/goya-zagovoriv-u-kiyevi-muzey-hanenliv-pokazav-zagadkovi-disparates>.
9. Гордієнко О. Є. Фонетико-графічне освоєння та правопис новітніх запозичень у сучасному українському комунікативному просторі. *Українська мова*. 2024. № 4. С. 97-108.
10. Гремалюк Т. Лексика іншомовного походження: проблеми норми в контексті історичного розвитку української літературної мови. *Записки з українського мовознавства*. С. 52–61.

11. Гудима Н. Сучасні аспекти дослідження запозиченої лексики в українському мовознавстві. Науковий вісник ХДУ. Серія "Лінгвістика". Вип. 15. 2011. С. 13–18.
12. Дель Гаудіо С. Іспанізми в українській мові з урахуванням східнослов'янського контексту. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. Київ, 2017. С. 134–145.
13. Дорошук виграв золото у стрибках у висоту на чемпіонаті світу-2026 з легкої атлетики у приміщенні. *SPORTARENA*. URL: <https://sportarena.ua/uk/more-sports/athletics/doroshhuk-vigrav-zoloto-u-stribkakh-u-visotu-na/>
14. Дорошук на чемпіонаті світу виграв золото в стрибках у висоту. *Кореспондент.net*. URL: <https://ua.korrespondent.net/sport/4864385-doroschuk-na-chempionati-svitu-vyhrav-zoloto-v-strybkakh-u-vysotu>.
15. Есенова Е. Етапи асиміляції запозичених слів у мові-реципієнті: теоретичні аспекти проблеми. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2019. Вип. 17. С. 33-40.
16. Есенова Е. Мовні контакти як передумова процесу запозичення (теоретичні аспекти проблеми). *Наукові записки. Серія: Філологія*. 2002.
17. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності (стилістика та культура мови). Київ : Довіра, 1999. 431 с.
18. Жлуктенко Ю. Мовні контакти. *Проблеми інтерлінгвістики*. – Київ : Вища школа, 1966. – 135 с.
19. Запозичення. *Українська мова: Енциклопедія* / НАН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні, Інститут української мови. «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004.
20. Іспанські дзеркала української мовної та позамовної дійсності. *УКРАЇНСЬКИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОРТАЛ*. URL: <https://www.ulif.org.ua/page/ispan-ski-dzierkala-ukrayins-koyi-movnoyi-ta-pozamovnoyi-diisnosti>.

21. Іспанізм. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* / ред. В. Т. Бусел. Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005.
22. Історія української мови: лексика і фразеологія. Київ : Наук. думка, 1983. 743 с.
23. Кесадилья, дабл-дог у бріюші та кальвадос: 1 euro bar “Білий Налив” оновив меню. *Гречка*. URL: <https://gre4ka.info/suspilstvo/57014-kesadylia-dabl-doh-u-brioshi-ta-kalvados-1-euro-bar-bilyi-nalyv-onovyv-meniu/>.
24. Клименко Н. Ф. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2008. 336 с.
25. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Академія, 2006. 368 с.
26. Мацько Л. І., Мацько О. М. Стилїстика української мови : підручник. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
27. Мексикансько-карпатська таке́рія «Пані Фріда» у Львові. *Вїледж Україна*. URL: <https://www.village.com.ua/village/food/food-news/368375-meksikansko-karpatske-kafe-laquo-pani-frida-raquo-z-avtorskimi-tako-u-lvovi>.
28. Ніка О. Концепція історії української літературної мови В. М. Русанівського. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2011. Вип. 22. С. 18–28.
29. Огієнко І. І. Етимологічно-семантичний словник української мови: у 4 т. / ред. М. Ласло-Куцюк. Канада, Вінніпег, 1994. Т. 4: П-Я. 557 с.
30. Секрет уїтлакоче: як зіпсована кукурудза перетворилася на кулінарне золото. *Shuba.life*. URL: <https://shuba.life/articles/21650-huitlacoche>.
31. Сімонок В. Мовні запозичення на історико-філологічному тлі // *Лінгвістичні дослідження*. 2020. Вип. 52. С. 29–40.
32. Складено список страв із назвами, які найскладніше вимовити. *Кореспондент.net*. URL: <https://ua.korrespondent.net/strange/1429568-skladeno-spisok-strav-iz-nazvami-yaki-najskladnishe-vimoviti>.

33. Там, де живуть монстри: режисерський світ Гільєрмо дель Торо. *Суспільне Культура*. URL: <https://suspilne.media/culture/1084311-tam-de-zivut-monstri-reziserskij-svit-gilermo-del-toro/>.
34. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець XX – початок XXI ст.). Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с.
35. Тараненко О. О. Запозичення // Українська мова : Енциклопедія / ред. В. М. Русанівський та ін. 3-тє вид. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2007. С. 203–205.
36. У Вінниці готують елітні страви з гриба-паразита (фото). *Інформаційне агентство «Главком»*. URL: <https://glavcom.ua/vinnytsia/news/u-vinnici-gotuyut-ELITNI-stravi-z-griba-parazita-foto-773852.html>.
37. Український правопис. Чинний від 28.03.2026. Київ : Національна комісія зі стандартів державної мови, 2026.
38. У Луцьку відкрили заклад з мексиканською кухнею. *Онлайн-журнал misto.media*. URL: <https://misto.media/news/ekonomika/4091-u-lutsku-vidkryly-zaklad-z-meksykanskoju-kukhneiu>.
39. Фізичні декорації та “ручна магія”: Гільєрмо дель Торо у захваті від кіно без CGI та III. *ITC*. URL: <https://itc.ua/ua/novini/fizychni-dekoratsiyi-ta-ruchna-magiya-gilyermo-del-toro-u-zahvati-vid-kino-bez-cgi-ta-shi/>.
40. Чи можна порівнювати історію Каталонії з історією України?. *Радіо Свобода*. URL: <https://ua.krymr.com/a/28781879.html>.
41. Чудовий десерт чуррос: готується на сковороді. *ФАКТИ*. URL: <https://fakty.ua/438437-velikolepnyj-desert-churros-gotovitsya-na-skovorode>.
42. Шевельов Ю. Історична фонологія української мови. Харків : Акта, 2002.
43. Як вкрати бурито в сусіда по кімнаті у стилі російської пропаганди. *Інтернет-видання «MEDIASAPIENS»*. URL:

<https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/21547/2018-08-02-yak-vkrasty-buryto-v-susida-po-kimnati-u-styli-rosiyskoi-propagandy/>.

44. Alvanoudi A. Language contact, borrowing and code switching. *Journal of Greek Linguistics*. 2018. C. 3–44.
45. Diccionario Abierto de Español. URL: <https://www.significadode.org/borsch.htm>.
46. Diccionario Etimológico Castellano en Línea. URL: <https://cse.google.com/cse?cx=partner-pub-5576230436650581%3A5670846563&ie=ISO-8859-1&q=maidan&sa=Buscar&siteurl=etimologias.dechile.net%2F>
47. Fundación del Español Urgente. URL: <https://www.fundeu.es/recomendacion/euromaidan-con-tilde-y-en-redonda/>.
48. Phillips W. D. Slavery from Romantimes to the early transatlantic trade. Manchester : Manchester University Press, 1985. 286 p.
49. Seifart F. Direct and indirect affix borrowing. *Language*. 2015. C. 511–532.